

Liikenne

Pohdintatehtäviä

- Mitä on liikenne? (ihmisten, tavaroiden ja asioiden liikkumista paikasta toiseen)
- Missä voi nähdä liikennettä? (jalkakäytävä, autotie, ruokala, välitunti)
- Mitä sujuvaan liikenteeseen vaaditaan? (sopimus, yhteiset säännöt, toisen huomioiminen, erilaiset liikkumistavat)
- Miten liikkujat viestivät toisilleen? (äänimerkki, käsimerkki, vilkku, jarruvalot, ajovalot)
- Millaista erilaista liikennettä voi olla? (autoliikenne, lentoliikenne, tavaraliikenne, maksuliikenne, tietoliikenne)

Tarina

Kuvittele, että olet metsässä. Kevätaurinko on jo sulattanut lumen ja jään maasta, joissain varjoisissa kallionkoloissa ja kuopissa saattaa tosin vielä löytää lumisia kohtia.

Edessäsi on muurahaiskeko. Neulasista tehty keko on jo kokonaan sulanut. Jos pystyt selvittämään ilmansuunnan, huomaat että muurahaiskeko etelän suuntaan rakennettu, jotta aurinko paistaisi lämmittäisi kekoa koko päivän.

Lähestyessäsi kekoa huomaat, että keon pinta ei olekaan liikkumaton. Silmäsi erottaa ensin yksittäisiä muurahaisia, pian muutamia lisää, kunnes huomaat, että koko keon pinta on vilisevä liikennevyöhyke. Muurahaiskeon pinnalla kulkee lukemattomia näkymättömiä polkuja, joita pitkin muurahaiset kulkevat hyvässä järjestyksessä, vaikka alkuun näyttääkin siltä, että muurahaisten liikkuminen on päämäärätöntä ja sekavaa. Jokaisella on kuitenkin oma tehtävänsä ja muurahaisilla on selvä yhteiset säännöt, kuinka liikkua keon pinnalla ja ympäristössä.

Mitä tapahtuu, jos joku vieras eläin pöyhäisee keon pintaa? Totta, muurahaiset alkavat vilistä nopeampaan tahtiin korjaamaan vaurioita, ehkäpä tunkeilijaa koitetaan myös häätää pois. Ethän sinä tee niin?

Tietoteksti

Liikenteellä tarkoitetaan ihmisten, asioiden ja esineiden liikkumista paikasta toiseen. Julkinen liikenne tarkoittaa linja-auto-, juna-, lento- ja laivaliikennettä, jonka tarkoituksena on kuljettaa suuri määrä ihmisiä kerralla. Tieliikenteessä käytössä ovat autot, moottoripyörät ja linja-autot, tavaraliikenteessä pakettiautot sekä kuorma- ja rekka-autot. Kevyen liikenteen joukossa voi kulkea kävellen tai polkupyörällä.

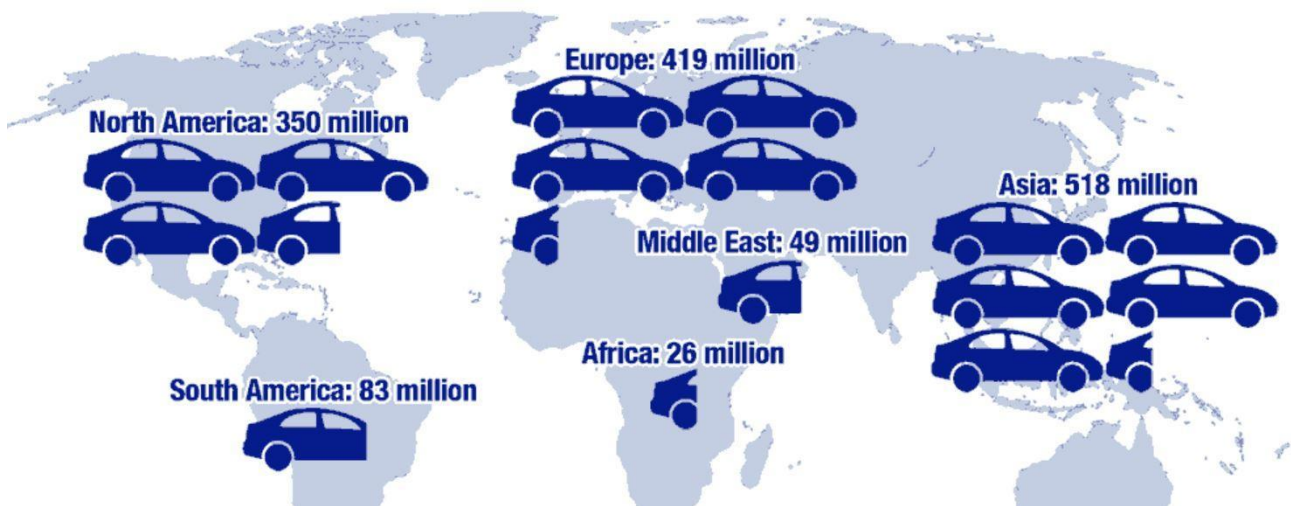
Kaikki liikenne vaatii yhteisesti sovittuja sääntöjä sekä niiden noudattamista. Säännöistä muistutetaan liikennemerkein, lisäksi tiettyyn liikenteeseen pääsy saattaa vaatia koulutuksen ja luvan saamisen.

Liikenne tulisi tulevaisuudessa järjestää niin, että se ei turhaan kuluta luonnonvaroja. Lisäksi sen pitäisi olla mahdollisimman tehokkaasti suunniteltu, jotta turhaa liikennettä ei syntyisi.

Liikenne-sanaa käytetään myös esimerkiksi tietoliikenteestä tai rahaliikenteestä puhuttaessa. Tämä korostaa tiedon ja rahan liikettä jatkuvasti paikasta toiseen.

Liikenne on saanut alkunsa aikojen alussa ihmisen oppiessa pikkuhiljaa valmistamaan entistä kehittyneempiä tavaroita. Näitä tavaroita (työkaluja, koruja, aseita, vaatteita) ei välttämättä osattu tai voitu vaikkapa materiaalin puutteessa valmistaa joillakin alueilla. Syntyi kaupankäyntiä, jossa tavaraa oli kuljetettava ostajille.

Liikennevälineiden kehittyminen sekä teiden rakentaminen lisäsivät kaupankäyntiä ja siten myös henkilö- ja tavaraliikennettä. Laivaliikenteen kehittyminen poisti maanosien rajat, myöhemmin lentoliikenteen kehitys lyhensi matka-aikoja. Ylivoimaisesti suurin ryhmä on autoilla kulkeva liikenne. Maailmassa oli n. 1,44 miljardia autoa vuonna 2020.

Tehtäviä ja tutkimuksia

Katsokaa video hurjasta liikenteestä Vietnamin Hanoissa

<https://www.youtube.com/watch?v=Uz5uxAsrbwI>

Miten liikenne mielestäsi sujuu?

Minkä tyyppisiä kulkijoita liikenteessä näet?

Minkä tyyppistä liikennettä on aika vähän?

Mitä turvavälineitä näet, mitä mielestäsi puuttuu?

Tutustukaa sivustoon <https://juliadata.fi/map/view?mode=trains#7/60.994/25.646>

Täällä näette junaliikenteen tilanteen reaaliaikaisena.

Täällä näette virallisen tilannekatsauksen Suomen liikenteestä: <https://www.fintraffic.fi/fi>

Tutustukaa lentoliikenteen sivustoon: www.flightradar24.com

Liikennelaskenta (ks. myös oppilaan lomake)

Koulun käytäviltä valitaan muutama laskentapiste. Pisteellä on aina vuorollaan 1–2 laskijaa. Kirjaaminen tapahtuu tukkimiehen kirjanpidolla. Yksi vuoro kestää aina 10 minuutin verran.

Miettikää yhdessä, mitä tietoja pisteellä voidaan ohikulkijoiden määrän lisäksi kerätä, Esim:

- kulkijan suunta
- onko kyseessä aikuinen, koululainen tai vaikkapa päiväkotilainen
- onko ulkovaatteet päällä
- onko sisäkengät jalassa
- kuljetaanko kävellen, juosten

Kootkaa tulokset lomakkeelle. Voitte myös itse suunnitella tarvittavan lomakkeen. Mitä enemmän tietoa lomakkeella kerätään, sitä vaativampaa on havainnointi. Voisiko havaintokohdat jakaa esimerkiksi kahdelle lomakkeelle?

KELLONAIKA	OHIKULKIJAT	JUOKSIJAT	AIKUISET	
9.45-9.50	### III	III	II	
9.50-10.05	III	I	III	
10.05-10.15				

Pohdintaa laskennan jälkeen

-Mitä vaaratilanteita näitte? (esim. juokseminen käytävällä, käveltiin sekaisin eri kaistoilla, kulman takaa voi tulla joku, esteet käytävällä)

-Miten toteuttaisitte liikenteen järjestelyt koulun käytävillä, jos saisitte hoitaa ne yhden päivän ajan?

(esim. liikennemerkkit, liikenneympyrä tiettyyn kohtaan käytävien risteykseen, kaistamerkinnot esim. keltaisella pahvilla lattialle, liikennepoliisi ohjaa liikennettä ja antaa ajovuoron eri suunnista tuleville)

Toiminnallisia puuhia

Ryhmätyö (ks. myös oppilaan lomake)

Miettikää ja kootkaa ryhmässä erilaisia kuljetustapoja, joilla voi kuljettaa vähintään yhden ihmisen sekä tavaraa. Kootkaa kuljetusmuodot listalle ja miettikää niiden hyviä ja huonoja puolia esimerkiksi ekologisuus, nopeus, kuljetuskyky, hinta, helppokäyttöisyys.

Toiminnallisia puuhia

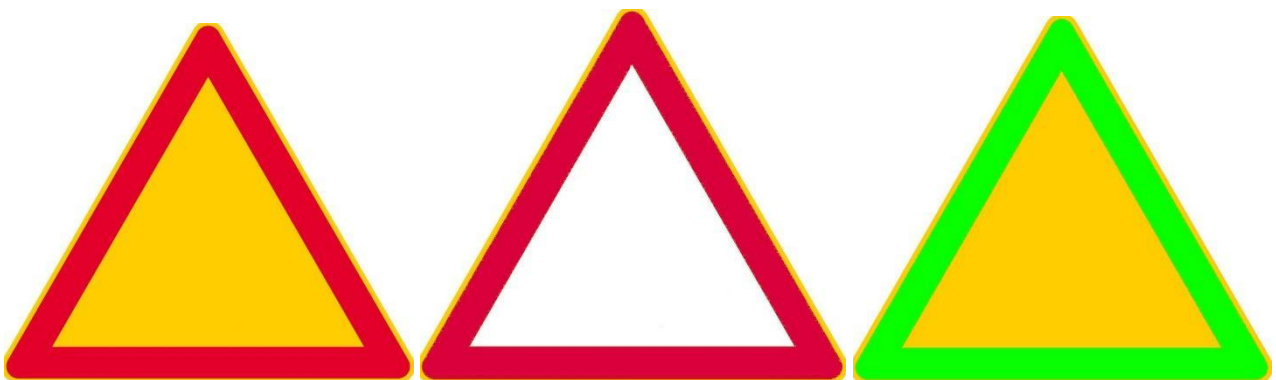
1. Millainen olisi koulun käytävien ajo/kävelykortti? Minkälainen olisi ajokoe?
2. Mitä liikennemerkkejä käyttäisitte? Millä symbolilla kuvaisit seuraavia asioita?

- Oppilas
- Opettaja
- Eskarialainen tai viskarilainen
- Juokseminen käytävillä kielletty
- Ruokala
- Musiikkiluokka
- Liikuntasali

3. Suunnitelkaa luokkaan, käytävälle, koko rakennukseen tai koulun välituntialueelle oma liikennepuisto. Sopikaa, onko se pelkästään kävelijöille vai voiko siellä ajaa esimerkiksi potkulaudalla tai pyörällä.

Suunnitelkaa ja tehkää malli paperille ensin ja kokeilkaa sitä vaikkapa LEGO-hahmoilla.

4. Suunnitelkaa vuodenaikaan tai juhlaan sopiva liikennemerkki (Mitä värejä voisi olla joulun liikennemerkkeissä, mitä kesällä?) Esimerkiksi jouluna voisi olla varoitusmerkki tontuista, lahjoista tai poroista, kiellettyä voisi olla kiukuttelu. Kevään merkissä voisi olla "varoitus" loman alkamisesta...

Lisää merkkejä pääset katsomaan ainakin Väyläviraston sivuilta (vayla.fi).

Tietokoneella merkkejä pystyy muokkaamaan ainakin ilmaisella GIMP-ohjelmalla.

Hauska tietää

Ihmisten ja tavaroiden kuljetukseen liittyvä sana *liikenne* on peräisin vuodelta 1847. Lähtökohtana oli korvata ruotsin kielestä peräisin oleva sana *trafiikki* kotoperäisellä sanalla.

Maastotermit, kuten *harjanne* tai *selänne* tunnistaa *-nne*-päätteestä. *Liikenne*-sana on kuitenkin murrekana, joka viittaa *liike*- tai *liikkuminen*-sanoihin, se on siis teonimi väljästi tulkiten.

Lähteä liikenteeseen voi tarkoittaa esimerkiksi vain lähtöä ulos, illanviettoon tai kaupungille.